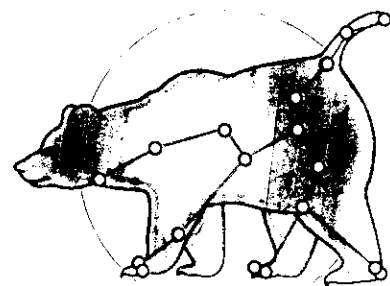

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

گنج دانش

دانشنامه‌ی نوجوان

مؤلف و مترجم: دکتر بابک اعتمادی

www.ketab.ir

فهرست

گنج دانش (فضا)

ناشر	: انتشارات پیام عدالت
مؤلف و مترجم	: بابک اعتمادی
چاپ	: اول بهار ۱۳۹۱
شمارگان	: ۳۰۵۰ جلد
حروف چین	: آر و سیاح
اصلاح تصاویر و صفحه‌آرایی	: مهدی فیروزخانی - روح‌الله جاسبی
طرح روی جلد	: سعید دین‌پناه
لیتوگرافی	: عدالت
چاپ	: طرح نفیس
صحافی	: تنها
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۱۵۲-۲۰۰-۳
شابک دوره	: ۹۷۸-۹۶۴-۱۵۲-۲۰۲-۷
قیمت	: ۲۰۰۰۰ تومان

دفتر نشر:

خیابان ولی‌عصر، میدان منیریه، خیابان معیری پلاک ۱۴۵
تلفن: ۶۶۴۱۰۸۴۹ - ۶۶۴۹۸۳۲۶ دورنگار: ۶۶۹۶۳۵۶۷

سرشناسه	: اعتمادی، بابک، ۱۳۶۱ -
عنوان و نام پدیدآور	: دانشنامه نوجوان گنج دانش: (فضا) // مؤلف و مترجم بابک اعتمادی.
مشخصات نشر	: تهران: پیام عدالت، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری	: ۲۰۴ ص: مصور (رنگی): (۲۹۰۲۲ س.م.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۱۵۲-۲۰۰-۳
شابک دوره ۶ جلدی	: ۹۷۸-۹۶۴-۱۵۲-۲۰۲-۷
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
یادداشت	: واژه‌نامه.
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۲۰۰.
موضوع	: فضا -- ادبیات نوجوانان
موضوع	: اطلاعات عمومی -- ادبیات نوجوانان
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۱ ۶۳۲/الف۲۲/۵۰۰ QB۵۰۰
رده بندی دیویی	: ۵۲۰ ج۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۶۸۹۸۰۹

فضا چیست؟

فضا چیست؟	: ۲۰-۲۱
فضا از کجا شروع می‌شود؟	: ۲۲-۲۳
ستاره‌شناسان	: ۲۴-۲۵
درباره‌ی ایران بیشتر بدانیم	: ۲۶-۳۱
رصدخانه‌ها	: ۳۲-۳۳
درباره‌ی ایران بیشتر بدانیم	: ۳۴-۴۱
تلسکوپ‌های رادیویی	: ۴۲-۴۳
جای ما در فضا	: ۴۴-۴۵
کهکشان‌های عظیم	: ۴۶-۴۷
راه شیری	: ۴۸-۴۹
ستاره‌های مجاور	: ۵۰-۵۱
جهان هستی	: ۵۲-۵۳

اکتشاف فضا

اکتشاف فضا	: ۵۴-۵۵
فضانوردان در حال آموزش	: ۵۶-۵۷

چه چیزی داخل چمدان شماست؟	: ۵۸-۵۹
موشک‌ها	: ۶۰-۶۱
درباره‌ی ایران بیشتر بدانیم	: ۶۲-۶۷
سفر به ماه	: ۶۸-۶۹
انسان‌ها بر کره ماه	: ۷۰-۷۱
سفینه‌ی فضایی	: ۷۲-۷۳
ایستگاه‌های فضایی	: ۷۴-۷۵
زندگی در فضا	: ۷۶-۷۷

۱۴۶-۱۴۷	یو.اف.او ها
۱۴۸-۱۴۹	آیا کسی آنجا هست؟
۱۵۰-۱۵۱	آیا روی مریخ حیات وجود دارد؟
۱۵۲-۱۵۳	انفجار بزرگ
۱۵۴-۱۵۵	سیاهچاله‌های فضایی
۱۵۶-۱۵۷	آیا زمین‌های دیگری هم وجود دارند؟
۱۵۸-۱۵۹	یک ستاره متولد شد
۱۶۰-۱۶۱	مرگ یک ستاره

فضا برای همه

۱۶۲-۱۶۳	فضا برای همه
۱۶۴-۱۶۵	یک ستاره نگر شوید
۱۶۶-۱۶۹	درباره‌ی ایران بیشتر بدانیم
۱۷۰-۱۷۱	هلال‌های ماه
۱۷۲-۱۷۳	صور فلکی
۱۷۴-۱۷۵	آسمان شمالی
۱۷۶-۱۷۷	آسمان جنوبی
۱۷۸-۱۸۱	درباره‌ی ایران بیشتر بدانیم
۱۸۲-۱۸۳	فناوری فضایی
۱۸۴-۱۸۵	محور زمانی فضا
۱۸۶-۱۹۳	درباره‌ی ایران بیشتر بدانیم

بخش مرجع

۱۹۴-۱۹۵	واژه‌نامه
۱۹۶-۲۰۰	کاوش در اینترنت و منابع فارسی و لاتین

درباره‌ی این کتاب

خاصیت ویژه‌ای که صفحات این کتاب دارند این است و تا جای ممکن به شما اجازه می‌دهد که بیشترین اطلاعات را بدست آورید! ولی در حین خواندن به موارد زیر توجه نمایید:

«آزمون کنجاوی» به شما کمک خواهد کرد تا برای پیدا کردن پاسخ، به درون هر بخش بروید و تحقیق کنید.

«یک کارشناس شوید» به شما کمک خواهد کرد تا برای کسب اطلاعات در مورد موضوع مشابه به آن صفحه مراجعه کنید.

هر بخشی رنگ مخصوص به خود را دارد تا به شما نشان دهد که در چه بخشی قرار دارید.

یک موضوع عجیب و غریب
در این قسمت به شما حقایق عجیب و جالبی گفته خواهد شد

۷۸-۷۹	کار در فضا
۸۰-۸۱	قمرهای مصنوعی
۸۲-۸۳	اکتشاف مریخ
۸۴-۸۵	دستیابی به ستارگان!

منظومه‌ی شمسی

۸۶-۸۷	منظومه‌ی شمسی
۸۸-۸۹	خورشید
۹۰-۹۱	خورشید گرفتگی (کسوف)
۹۲-۱۰۵	درباره‌ی ایران بیشتر بدانیم
۱۰۶-۱۰۷	تیر
۱۰۸-۱۰۹	ستاره‌ی صبح
۱۱۰-۱۱۱	سومین سنگ پاره از خورشید
۱۱۲-۱۱۳	ماه
۱۱۴-۱۱۵	درباره‌ی ایران بیشتر بدانیم
۱۱۶-۱۱۷	سیاره قرمز

۱۱۸-۱۱۹	پادشاه سیارات
۱۲۰-۱۲۱	ماه‌های مشتری
۱۲۲-۱۲۳	زحل
۱۲۴-۱۲۵	دوقلوهای دور دست
۱۲۶-۱۲۷	پلوتون

ستاره‌های دنباله‌دار و شهاب‌ها

۱۲۸-۱۲۹	ستاره‌های دنباله‌دار و شهاب‌ها
۱۳۰-۱۳۳	درباره‌ی ایران بیشتر بدانیم
۱۳۴-۱۳۵	در حال عبور
۱۳۶-۱۳۷	شهاب‌ها
۱۳۸-۱۳۹	کمربند اخترکی
۱۴۰-۱۴۱	فرود بر اخترک
۱۴۲-۱۴۳	زیاله‌های فضایی

اسرار فضا

۱۴۴-۱۴۵	اسرار فضا
---------	-----------

«تقدیر نامه»

تقدیم به روح پدر بزرگوارم
ناصر و الگوی جامعه‌ی علمی این مرز و بوم

ایشان، مشوق اصلی من در تألیف، ترجمه و گردآوری این مجموعه بودند ولی به رسم
زمانه، دست روزگار او را گلچین نمود و به دیار باقی شتافت و اینجانب با تلاش و پیگیری
بیش از پیش، جهت تحقق بخشیدن به خواسته‌ی پدرم و علاقه‌ی قلبی خود، با یاری
خداوند، این مجموعه را به‌تمام رساندم.

در این مختصر، غنیمت می‌دانم که از دوست وارسته‌ام جناب آقای محمد جاسبی،
به عنوان مسئول انتشارات پیام عدالت که همیار اصلی من در این کار سازنده بودند و
همراهی بی‌دریغ و صمیمانه‌ی جناب آقای مجید هادی مدیر اجرایی پروژه و مساعی
فراوان هنرمند گرامی، جناب آقای مهدی فیروزخانی جهت امور رایانه‌ای، طراحی و
حروف چینی و دیگر عزیزان، فرهیختگان و اندیشمندان که با پیشنهادات و انتقادات
سازنده به تکمیل این اثر مدد رساندند، کمال سپاس و امتنان خود را ابراز نمایم.
در خاتمه این کتاب را به روان پاک شهدای دانشگاهی تقدیم می‌نمایم. امید است
کلیه‌ی دانش‌پژوهان، استوار و ثابت قدم در نهادهای مقدس علمی باشند.

دکتر بابک اعتمادی

مؤلف و مترجم: دکتر بابک اعتمادی
سر ویراستار علمی و ادبی: دکتر بابک اعتمادی

گروه ویراستاران:

دکتر تیمور روحی (دکتری زبان انگلیسی)

دکتر سعید یردان بخش (فوق تخصص تعویض مفصل و جراح ارتوپدی)

دکتر محمد زاهدی اصل (دکتری مدیریت اجتماعی)
استاد تمام دانشگاه علامه طباطبائی

دکتر ایرج ستاری (دکتری مدیریت بیمارستانی)

دکتر ابوالقاسم پوررضا (دکتری بهداشت گرایش مدیریت و اقتصاد)،
استاد دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران

دکتر عزت آ... سام آرام (دکتری جامعه‌شناسی - رفاه اجتماعی)،
استاد تمام دانشگاه علامه طباطبائی

مهسا اعتمادی (کارشناس حقوق قضایی)

عشرت گل‌بازی (کارشناس خدمات اجتماعی)

جعفر پارسی (کارشناس کشاورزی)

میترا اعتمادی (کارشناس گرافیک)

بارالهی! یاری ام کن تا همواره در آموختن، حریص باشم و در ترویج آموخته‌هایم، سخی
یاری ام ده تا بیاموزم آنچه را تو می‌پسندی و دوری جویم از آنچه ناپسند توست

در این مختصر سعی گردیده تا در ابتدا، طبقه‌بندی رده شناختی فرهنگ‌ها
و سپس تاریخی موجز از دایرة المعارف نویسی در جهان
ارایه شود و در پایان با جزییات مراحل تهیه‌ی این کتاب آشنا شوید.

WWW.Ketab.ir

❖ فهرست مقدمه

(۱) تعاریف و طبقه‌بندی رده شناختی فرهنگ‌ها و دایرة المعارف‌ها، (فرهنگنامه، دانشنامه، دایرة المعارف)

(۲) تاریخ دایرة المعارف‌ها در جهان

(۳) تاریخچه دایرة المعارف نگاری در غرب

(۴) دایرة المعارف نگاری در شرق

(۵) دایرة المعارف نگاری در جهان اسلام

(۶) دایرة المعارف نگاری در جهان عرب

(۷) دایرة المعارف نگاری در ایران

(۸) تاریخچه‌ی دایرة المعارف نگاری برای کودکان در ایران

(۹) معرفی مجموعه

(۱۰) مخاطبان این مجموعه

(۱۱) چرا تالیف و بازپرداخت؟

(۱۲) کاوش در اینترنت

(۱۳) چگونه از این مجموعه استفاده کنیم؟

❖ تعاریف و طبقه‌بندی رده شناختی فرهنگ‌ها و دایرة المعارف‌ها:

واژه‌های فرهنگ، فرهنگنامه، دانشنامه و دایرة المعارف اغلب نزد عامه مفهوم واحدی دارند، درحالی که چنین نیست. اگر بتوان واژه‌های فرهنگنامه، دانشنامه و دایرة المعارف را کم و بیش در ترادف هم به کار برد، دست کم بین «فرهنگ» و «دایرة المعارف» تفاوت‌های عمده‌ای وجود دارد.

❖ فرهنگنامه:

فرهنگنامه را که اسم مرکب است «کتابی که در آن دانش و فرهنگ باشد» تعریف کرده‌اند. فرهنگنامه را معادل دایرة المعارف در عربی، «*aidepolcyenE*» و «*eidepolcyenE*» در فرانسه دانسته‌اند و آن کتابی است که در آن آگاهی‌های برگزیده‌ای از همه‌ی رشته‌های دانش بشری یا رشته‌ای خاص از دانش به صورت مقالاتی، حسب موضوع، کوتاه و بلند فراهم آمده است و مراجعه کننده به آن می‌تواند پاسخ پرسش خود را در زمینه‌ی مورد نظر به آسانی بیابد.

❖ دانشنامه

دانشنامه نیز اسم مرکب است و آن را «نامه‌ای حاوی دانش و علم، نامه‌ای که در آن از دانش سخن رفته باشد» تعریف کرده‌اند و مترادف است با واژه‌ی فرهنگنامه. وارن پریس سرویراستار دایرة المعارف «بریتانیکای جدید» دو تعریف برای دانشنامه دارد و می‌گوید: «دانشنامه چیزی کمی بالاتر از کتاب مرجع است که چیزهایی را که وجود دارند، بتوان در آن دید.»

❖ دایرة المعارف

دایرة المعارف اسم مرکب عربی است که آن را کتابی مشتمل بر مجموعه‌ای از معارف بشری، فرهنگ و علوم تعریف کرده‌اند. به عبارت دیگر، ملخصی است قابل فهم از رشته‌های مختلف دانش. «به نظر پریس، دایرة المعارف‌ها خلاصه‌ای از دانش‌اند که گرد آورندگان دایرة المعارف‌ها آنها را مهم می‌شمردند و مایلند آنها را در یک جا گردآورند و هر عصری برگزیدگانی را بدین کار می‌گمارد تا دانش پراکنده‌ی بی‌شکل و بی‌نظم را شکل و نظم بخشند.»

❖ تاریخ دایرة المعارف‌ها در جهان

دایرة المعارف نویسی پیشینه‌ای بسیار طولانی دارد. بسیاری نقش مشرق زمین را در این زمینه طولانی‌تر از غرب می‌دانند و بسیاری دیگر معتقدند که چون در روزگاران باستان فلسفه در برگیرنده‌ی همه‌ی موضوعات دانش بشری بود، فیلسوف به کسی اطلاق می‌شد که جامع همه علوم و دانش زمان خود باشد. از این رو آثار فلاسفه باستان مجموعه‌ای بود از «دایره دانش» لذا در این مختصر، نخست تاریخچه‌ی دایرة المعارف نویسی در غرب، سپس مشرق زمین، بعد جهان اسلام و سرانجام در ایران بررسی می‌شود.

❖ تاریخچه‌ی دایرة المعارف نگاری در غرب

نخستین بخش‌هایی از یک دایرة المعارف که تا کنون باقی مانده است، اثر سیپوس سیپوس (م ۳۳۸-۳۳۹ ق.م) است. او اندیشه‌های افلاطون را در مجموعه‌ای از نوشته‌های تاریخ طبیعی، ریاضی، فلسفه و غیره نقل می‌کند. در مجموعه‌ی آثار افلاطون خلاصه‌ای نظام یافته از دایره‌ی دانش وجود دارد. افزون بر این خطابه‌های ارسطو در «لیسیوم» به مانند اندیشه‌های افلاطون